

mgr Martyna Pilas

Streszczenie

Demokracja niekonsensualna (Koczanowicz 2015) to polityka dialogu w działaniu społecznym. Powyższe myślenie jest kluczowe dla środowiska szkolnego. Pragmatyczne pojęcie demokracji i polityki wywodzi się z codziennej komunikacji szkolnej, która może być miejscem kształtowania świadomych i samoświadomych ludzi potrzebujących nawiązywania relacji z innymi świadomymi ludźmi. Koncepcję demokracji niekonsensualnej może realizować wizja szkoły jako rzeczywistości społeczno-politycznej. Jest to miejsce, w którym mogą dojść do głosu różne punkty widzenia. W prowadzonych badaniach w działaniu podjęłam wyzwanie budzenia odpowiedniej świadomości i rozwijania określonych kompetencji społecznych i obywatelskich w środowisku szkolnym.

Prezentowana praca jest próbą teoretycznej i empirycznej analizy konfliktu szkolnego. Badania przeprowadzono w jednej z polskich szkół podstawowych w latach 2018-2023. Metodą były badania w działaniu, a narzędziami autoetnografia i netnografia. Wynikiem badania są konkretne rekomendacje, które mogą być wykorzystane do dalszych działań i rozważań teoretycznych.

Główną intencją było połączenie rozważań z zakresu filozofii, polityki i pedagogiki z wnioskami wynikającymi z przeprowadzonych badań w działaniu. Ich efekty mogą pozwolić na podjęcie dalszych działań, które przyczynią się do zmiany rozumienia zjawiska konfliktu szkolnego oraz budowania partnerstwa edukacyjnego opartego na zasadach równości, sprawiedliwości i wspólnoty (Mendel 2001). Analiza teoretyczna i przedstawiony opis oraz interpretacja zebranego materiału badawczego dotyczącego konfliktów szkolnych może być ciekawym przyczynkiem do rozważań nad stanem relacji między różnymi grupami w środowisku szkolnym: uczniami, rodzicami i nauczycielami.

Wyniki i rekomendacje wynikające z przeprowadzonych analiz skierowane są przede wszystkim do nauczycieli i kadry kierowniczej placówek oświatowych. System edukacji przeżywa obecnie kolejne kryzysy. Jedynym wyjściem z impasu jest prawdziwe otwarcie się na rodziców, którzy mają wielką siłę i mogą stać się sojusznikami na drodze do naprawy polskiej szkoły.

Intencją pracy było ukształtowanie nowej przestrzeni szkolnej z subiektywnym warunkiem bycia w szkole jako społeczności. Jak starałem się udowodnić, nową rzeczywistość szkolną, mimo wielu przeciwności, mogą wspólnie budować nauczyciele, uczniowie i rodzice.

Celem badań był naukowy opis szkoły dokonany przez pryzmat relacji współtworzących ją podmiotów. Szkoła jest postrzegana jako miejsce konfliktu, wyraz demokratycznej niezgody i podstawa do osiągnięcia wspólnoty, która jest warunkiem wstępnym demokracji. Analiza różnych konfliktów szkolnych zaowocowała bogatym opisem życia szkolnego. Analizowane szkolne sytuacje konfliktowe to historie zawarte w opisach wynikających z obserwacji, analizowanej dokumentacji szkolnej, wypowiedzi w ankietach skierowanych do uczestników życia szkolnego, autorefleksji badaczki oraz jej wpisów w mediach społecznościowych. Zgodnie z tym podejściem zebrany materiał badawczy posłużył do poszukiwania odpowiedzi na pytanie o kształt i uwarunkowania relacji szkolnych z perspektywy idei demokracji niekonsensualnej. Szkoła jako *modus co-vivendi* (Mendel, 2015) to świat doświadczany przez wszystkich aktorów życia szkolnego, którzy współtworzą przestrzeń, porządkują się ze sobą, zderzają, dzięki czemu tworzą wspólne miejsce.

Summary

Non-consensual democracy (Koczanowicz 2015) is a policy of dialogue in social action. The above thinking is crucial for the school environment. The pragmatic concept of democracy and politics comes from the meanings of everyday school communication, which can be a place of shaping conscious and self-aware people who need to form relationships with other conscious people. The concept of non-consensual democracy may be fulfilled by the vision of school as a social and political reality. It is a place where different points of view can come to the fore. In the conducted research in action, I took up the challenge of awakening the appropriate awareness and developing specific social and civic competences in the school environment.

The presented work attempts to theoretically and empirically analyze the school conflict. The research was conducted in one of the Polish primary school from 2018 till 2023. The method was action research and the tools were autoethnography and netnography. The result of the study are specific recommendations that can be used for further actions and theoretical considerations.

The main intention was to combine considerations in the field of philosophy, politics and pedagogy with the conclusions resulting from the conducted research in action. Its effects may make it possible to take further actions that will contribute to a change in the understanding of the phenomenon of school conflict and to building an educational partnership based on the principles of equality, justice and community (Mendel 2001). The theoretical analysis and the presented description and interpretation of the collected research material on school conflicts can be an interesting contribution to the consideration of the condition of relations between various groups in the school environment: students, parents and teachers.

The results and recommendations related to the conducted analyzes are addressed primarily to teachers and management staff of educational institutions. The education system

is currently experiencing successive crises. It can be said that the Polish school is in constant crisis. The only way out of the impasse is to truly open up to parents who have great power and can become allies on the way to repairing the Polish school. Teachers should take care of their skills, give themselves time for reflection and development of appropriate emotional and social competences. Students can also be allies. When we treat them with respect, recognize their separateness and autonomy, give them a chance to articulate their needs and problems, they will become not only the recipients of the positive results of the change, but also co-creators and companions on the way to improving the functioning of Polish education.

The intention was to shape a new school space with a subjective condition of being at school as a community. As I tried to prove, the new school reality, despite many adversities, can be jointly built by teachers, students and parents. My intention was to explore conflicts in the school context, to identify experiences related to school as a common space, despite the differences that exist. I used my own biography using the autoethnographic method.

The aim of the research was a scientific description of the school made through the prism of the relationships of the entities that co-create it. The school is seen as a place of conflict, an expression of democratic disagreement, and a basis for achieving the commonality that is a prerequisite for democracy. The analysis of various school conflicts resulted in a rich description of school life. The analyzed school conflict situations are stories contained in descriptions resulting from observations, analyzed school documentation, statements in surveys addressed to participants of school life, the researcher's self-reflection and entries in social media. In accordance with this approach, the collected research material was used to search for answers to the question about the shape and conditions of school relations from the perspective of the idea of non-consensual democracy. The starting point was the statement that conflict is something obvious, and the end point is a newly constructed school open to ambiguity and sharing in the name of democratic equality. School as a *modus co-vivendi* (Mendel, 2015) is a world experienced by all actors of school life who co-create the space, arrange themselves with each other, clash, thanks to which they create a common place.